

Dk. Anthony J. Tomasino, Dini ya Kiyahudi Mbele ya Yesu, Kikao cha 9, Hekalu, Sinagogi na Sanhedrin

© 2024 Tony Tomasino na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Anthony Tomasino na mafundisho yake kuhusu Uyahudi kabla ya Yesu. Huu ni kipindi cha 9, Hekalu, Sinagogi, na Sanhedrini.

Kwa hivyo, huu unaonekana kama wakati mzuri wa kusimama na kuangalia baadhi ya taasisi zilizokuwa maarufu sana wakati huu wa historia ya Kiyahudi, taasisi zilizoathiriwa na kuathiriwa kwa njia kadhaa na ujio wa Wagiriki, ambazo baadhi yake zinaweza kuwa zilihusishwa moja kwa moja na Wagiriki. Na baadhi ya mambo haya yamekuwa ya utata kwa sababu ya nadharia tofauti kuhusu asili ya baadhi ya taasisi hizi. Lakini tutaanza na hekalu na sinagogi na Sanhedrini na mahali ambapo hizi zilitoka, jinsi zilivyopata umaarufu wakati huu, na majukumu ambayo zitaendelea kuchukua katika mustakabali wa Uyahudi katika enzi hii na enzi zaidi ya hapo.

Kwa hivyo, hebu tuzungumzie hekalu kwanza. Tunajua kwamba Biblia inatuambia kwamba hekalu lilijengwa ili kuchukua nafasi ya hema la kukutania. Hema la kukutania lilijengwa kwa maagizo aliyopewa Musa na Mungu.

Hema la kukutania lilikusudiwa kuwa mahali ambapo ungeweka Sanduku la Agano. Sanduku la Agano lilikuwa ishara ya uwepo wa Mungu miongoni mwa watu wake, na Mungu angeshuka na kukutana na watu wake kwenye Sanduku hilo la Agano. Lilikuwa jengo la muda.

Ilibuniwa ili uweze kuikunja na kuibeba. Na kwa hivyo, kwa muda baada ya watu wa Israeli kutulia katika Nchi ya Ahadi, waliendelea kuabudu kwenye maskani, na pia sehemu zingine kadhaa za ndani. Hekalu la Sulemani lilijengwa ili kuchukua nafasi ya maskani kama makao ya Sanduku la Agano na kama mahali pa kuu ambapo uwepo wa Mungu ungekuja kukaa.

Hili linatokea kwa sababu baada ya Daudi kuwa mfalme, anaishi katika nyumba yake nzuri, na anaangalia nje na kuona Hema la Kukutania huko nje. Na anamlalamikia nabii Nathani, anasema, hapa ninaishi katika nyumba hii kubwa na imara, na Sanduku la Mungu linaishi katika hema. Na kwa hivyo Nathani anasema, vema, fanya chochote unachotaka, mwanadamu, kwa sababu Mungu yuko pamoja nawe.

Kwa hivyo, Daudi alikuwa amepanga kujenga hekalu, lakini Mungu akasema, hapana, si wewe, Daudi. Mwanao atajenga hekalu baada yako. Yeye ndiye atakayenijengea nyumba.

Na kuna mchezo mdogo mzuri wa maneno unaoendelea hapo kuhusu kujenga nyumba kwa sababu Mungu anasema kitu kinachoonyesha, unataka kunijengea nyumba, lakini mimi nitakujengea nyumba. Nitakupa mwana, na baada yako, anaweza kujenga hekalu hili, na hivyo ndivyo Sulemani anavyofanya. Kwa hivyo ilijengwa mwaka wa 921 KK, toa au chukua miaka michache.

Cha kufurahisha ni kwamba, Hema la kukutania lilijengwa kwa miundo iliyotolewa na Mungu, lakini hekalu la Sulemani lilijengwa na mafundi wa Foinike na kujengwa sawa na mtindo wa mahekalu huko Foinike, jambo ambalo linachanganya kidogo unapolifikiria. Lilianzishwa kama mahali pekee pazuri pa kutoa dhabihu na Mfalme Yosia. Sasa, kitabu cha Kumbukumbu la Torati kinazungumzia jinsi Mungu angeweka jina lake mahali pamoja, mahali ambapo angechagua, na kwamba hapo ndipo watu wake wangepaswa kumwabudu.

Naam, bila shaka, watu walikuwa wamejenga mahali pa juu kote nchini, mahali pa juu pa ibada ambapo wanamwabudu Bwana, na bado Yosia alipofanya mageuzi yake, alibomoa mahali pa ibada zote za ibada na kusema, kuanzia sasa, mtotoa dhabihu Yerusalemu tu katika hekalu hili. Sehemu ya sababu ya kufanya hivyo, bila shaka, ni kwa sababu hamkujua watu walikuwa wakifanya nini huko nje kwenye kilima, kwa hivyo hamkujua walikuwa wakimwabudu nani. Kwa kufanya hivyo hekaluni, mliwaleta watu wote pamoja, na mliweka yote chini ya uangalizi wa kuhani mkuu.

Sasa, kuna hasara katika hili pia, kwa sababu ukweli ni kwamba makuhani wengi ambao hapo awali walikuwa wakihudumu kazi za kistaarabu katika baadhi ya madhabahu haya ya ndani sasa walijikuta hawana kazi au wameajiriwa sehemu tu ya muda, na pia swali kubwa la, nini kitatokea ikiwa hekalu litaharibiwa au kitu kama hicho kingetokea? Kwa nini, bila shaka, hakuna kitu kama hicho kingeweza kutokea, sivyo? Lakini wazo hili kwamba kungekuwa na hekalu moja na kwamba hekalu moja lingekuwa Yerusalemu liliingizwa sana katika ufahamu wa kitaifa, jambo ambalo linafanya iwe kejeli kwamba tunasoma kuhusu mahekalu mengine yaliyopo katika kipindi hiki cha kati ya Agano. Tayari tulizungumzia kuhusu lile lililokuwa huko Misri, huko Elephantine. Lilikuwa katika hali ambayo mlango wake ulielekea Yerusalemu.

Pia kulikuwa na moja katika eneo la Transjordan, na kulikuwa na hekalu lingine hapo. Hilo pia lilikuwa katika hali ambayo mlango wake ulielekea Yerusalemu. Lakini katika kila moja ya mahekalu haya, inaonekana dhabihu za wanyama zilipigwa marufuku.

Ilionekana kuwa desturi ambayo haikuruhusiwa katika nyumba hizo za ibada. Ni Yerusalemu pekee ndipo Wayahudi waliruhusiwa kuchinja wanyama kwa ajili ya dhabihu. Kwa hivyo, Hekalu hili la Sulemani liliharibiwa mwaka wa 587 KK na kisha likabadilishwa na Hekalu la Pili.

Huu ni uigizaji wa msanii wa jinsi wanavyofikiri Hekalu la Pili lingekuwa lilionekana. Tuwe waaminifu hapa: Hakuna anayejua Hekalu la Pili lilionekanje.

Tunakisia, sawa? Tunajua kwamba ilipojengwa kwa mara ya kwanza, haikuwa maalum. Inaonekana ilijengwa kwa mpangilio uleule wa jumla kama Hekalu la Sulemani. Lakini kulikuwa na idadi ndogo ya michoro iliyotumika kwa mahekalu siku hizo.

Kwa hivyo hii ndiyo tunayoiita mtindo wa mhimili wa moja kwa moja wa hekalu, ambapo una mhimili unaoshuka moja kwa moja katikati. Lakini kwa vyovyote vile, Hekalu la Pili liliendelea kutumika kama mahali pekee halali pa kutoa dhabihu za wanyama. Bila shaka, kadri miaka ilivyopita, jengo hili lilijengwa kwa kina.

Na kufikia wakati tunapofika kwa Wahasmoni, bila shaka, ulikuwa jengo kubwa zaidi kuliko ulivyokuwa siku zile ulipojengwa kwa mara ya kwanza. Kwa hivyo, pamoja na kutumika kama mahali pa ibada, hekalu, na hasa Hekalu la Pili, likawa mahali pa kati pa kukutania kwa Wayahudi. Lakini hili ni mahali ambapo kwa kawaida hatufikirii: ukweli kwamba mahali hapa pia palikuwa ngome.

Utaona jinsi tunavyozungumzia kuhusu makuhani wakikimbilia ndani ya kuta za hekalu. Kuta hizi zilikuwa nene. Ziliimarishwa na ziliundwa ili kufanya mahali hapa pasiweze kuingilika.

Kwa hivyo, kuhani mkuu au watu wengine walipojikuta katika hali mbaya, mara nyingi wangekimbilia ndani ya hekalu lenyewe. Wangefunga malango, wangepunga malango, na wangeweza kusimama huko kwa muda mrefu, kuzingirwa kulifanyika. Pia ilitumika kama mfumo wa benki, kwa sababu kulikuwa na pesa nyingi zilizowekwa na wafadhili matajiri hekaluni.

Kwa hivyo tena, katika kipindi cha Hekalu la Pili, hapa ndipo mahali pekee ambapo unaruhusiwa kutoa dhabihu za wanyama. Sasa fikiria hili. Wayahudi wameenea kote ulimwenguni mwa Mediterania sasa.

Kuna dhabihu fulani ambazo Wayahudi wanapaswa kufanya sana. Na kwa hivyo, mara nyingi kwa dhabihu fulani za hija, Wayahudi wangesafiri kwenda Yerusalemu. Wakati mwingine, wangeleta wanyama wao pamoja nao.

Kuna uwezekano mkubwa zaidi kwamba wangewanunua wanyama hao walipofika Yerusalemu, na wanyama hao wangetolewa kama dhabihu. Na hii, bila shaka, ilikuwa mfumo ambao ulikuwa wazi kwa kila aina ya unyanyasaji. Tunaona hili likionyeshwa katika tukio hilo dogo linalotokea katika huduma ya Yesu wakati analazimika kuwafukuza wabadilishaji pesa kutoka hekaluni ambao walikuwa wakibadilisha sarafu za serikali za mitaa kwa sarafu ambayo ingeweza kutumika tu hekaluni na kisha kuuza wanyama ambao walichukuliwa kuwa wanyama pekee wanaofaa ambao wangeweza kutumika kama dhabihu.

Sasa hekalu moja zaidi, Hekalu la Herode Mkuu. Na tutazungumzia kuhusu Herode Mkuu katika mihadhara michache hapa. Lakini Hekalu la Herode Mkuu lilikuwa ni kazi kubwa.

Herode alikuwa mtu aliyeamini kwamba mfalme mkuu kweli alihitaji hekalu kubwa sana. Alijua kwamba Augustus alikuwa amejenga mahekalu mengi huko Roma, kwa hivyo alitaka hekalu kubwa sana. Kwa kweli, alikuwa akifanya kitu cha kushindana na Augustus.

Alitaka kujenga hekalu kubwa zaidi kuliko kitu chochote ambacho Augustus alikuwa amejenga. Ili kujenga jengo ambalo lingelingana na matamania yake, ilibidi aelekeze juu ya mlima wa hekalu na kulijenga kwa mawe, mawe yaliyopondwa, ili aweze kutoshea hekalu hili ambalo angejenga. Aliendelea kujenga hekalu lake jipya kuzunguka hekalu la zamani, kulivunja, na kulitoa nje kupitia milango.

Lakini tutazungumzia zaidi kuhusu hekalu la Herode tunapozungumzia utawala wake. Lakini kwa sasa, tambua kwamba lilikuwa moja ya maajabu makubwa ya ulimwengu wa kale. Mwaka 19 KK ndipo kazi ilipoanza, na ilijengwa, kama ninavyosema, kuzunguka hekalu lililopo.

Kwa hivyo, hebu tuzungumzie umuhimu wa kidini wa hekalu, kwa sababu, bila shaka, ni muhimu sana. Hekalu ni mahali ambapo uwepo wa Mungu ungeshuka na kukaa kati ya watu wake. Shekina, uwepo wa Bwana na roho yake ingeonekana hapo katika eneo hilo.

Bila shaka, ni mahali ambapo wanatoa dhabihu zao zote za wanyama. Na kwa Wayahudi wakati huo, hakukuwa na mahali pengine ambapo wangeweza kutoa dhabihu za wanyama. Inashangaza kwamba baada ya kuharibiwa kwa hekalu, kwa muda, kulikuwa na matatizo na Wayahudi wakijaribu kujua jinsi watakavyotumia mfumo wa dhabihu.

Baadhi ya Wayahudi waliamua kwamba hawakuhitaji dhabihu tena. Wayahudi wengine waliamua kwamba dhabihu za wanyama zingeweza kufanywa kwingineko. Na kwa hivyo kuna kutokubaliana kuhusu hilo.

Nilipokuwa nikiishi Chicago, kulikuwa na utata kutokana na jamii ya Wayahudi ya Kiyahudi, ya Kiorthodoksi iliyojitolea sana ambayo ilikuwa ikitoa kafara za kuku upande wa kaskazini wa Chicago. Na watu wa haki za wanyama walichukizwa sana na mambo yaliyokuwa yakiendelea huko juu. Ibada ya Yom Kippur, unajua, ibada hii mara moja kwa mwaka, ambayo huondoa hatia ya pamoja ya Wayahudi.

Mahali pekee ambapo ingeweza kufanyiwa ibada hiyo ilikuwa hekaluni. Wayahudi wangekuja kutoka kote ulimwenguni kwenda hekaluni kutoa dhabihu zao, kutoa

maombi yao, na kujiwasilisha mbele za Mungu wao. Yeyote aliyelidhibiti hekalu kwa kiasi kikubwa angeweza kuweka msingi wa Uyahudi.

Hili linakuwa jambo lenye utata katika ibada ya Kiyahudi katika enzi hii. Makuhani wakuu wengi walikuwa washiriki wa dhehebu la Masadukayo, ambalo tutalijadili baadaye kidogo. Wayahudi wengi waliona shughuli za Masadukayo hekaluni kuwa haramu.

Na kwa hivyo, tutasikia baadaye kuhusu madhehebu ya Kiyahudi yaliyokataa uhalali wa hekalu na mila zake. Kwa hivyo, kulikuwa na mgawanyiko miongoni mwa Wayahudi kuhusu ni mamlaka ngapi wangeweza kuweka katika hekalu na uongozi wake. Kwa hivyo umuhimu wa kiraia wa hekalu, unajua, bila shaka, ni kituo cha kifedha.

Utajiri mwingi uliwekwa hapo kwa ajili ya kuhifadhiwa. Pia ni mahali ambapo makuhani wamejikusanya. Mara nyingi makuhani walihudumu kama mahakimu wa eneo hilo.

Maamuzi mengi yalifanywa katika uwanja wa hekalu. Bila shaka, yalikusishwa na mamlaka ya kuhani mkuu. Na kama nilivyosema tayari, makuhani hawa wakuu wengi walikuwa kundi la Masadukayo, jambo ambalo lilimaanisha kwamba mamlaka mengi ya Masadukayo yalikusishwa na udhibiti wao wa hekalu.

Sasa hebu tuzungumzie kidogo kuhusu makuhani hao hapa. Kulingana na Biblia, ukuhani ni ofisi ya kurithi. Makuhani wote ni wazao wa Haruni.

Sasa, hii ni sehemu ndogo ya kuvutia ya sayansi ya kisasa inayounga mkono mila ya kale pia. Na, unajua, hata leo, Wayahudi wengi wanaweza kukuambia kama wao ni wazao wa Haruni na makuhani au kama wao si wazao. Kama wao ni Waisraeli au kama wao ni Makuhani.

Makuhani wa Makuhani, wa familia za makuhani wakuu au makuhani. Utafiti mkubwa wa nasaba ulifanywa kwa Wayahudi wanaodai kuwa wa nasaba ya ukuhani. Cha kushangaza ni kwamba, data ya nasaba iligundua kuwa kuna uwezekano mkubwa sana kwamba watu wote ambao ni Makuhani, wazao wa ukuhani mkuu, wametokana na mtu mmoja.

Ya kushangaza. Makuhani, bila shaka, waliungwa mkono na hekalu hasa. Katika nyakati za Agano la Kale, ilikuwa karibu pekee.

Lakini kadri muda ulivyosonga mbele na mkapata makuhani wengi zaidi, ilizidi kuwa vigumu kwa kuhani kuungwa mkono kikamilifu kupitia sadaka zilizotolewa hekaluni. Na makuhani wengi walikuwa na kazi za kando. Tulipofika kipindi cha kati ya Agano, ukuhani ulikuwa umegawanywa katika makundi 12 ambayo tunayaita kozi.

Kozi zilipangwa ili kila kozi au kozi tatu zije Yerusalemu kufanya kazi zao. Na kisha, kazi zao zilipokamilika, huduma ya kozi yao ilipokwisha, wangerudi nyumbani tena. Mara nyingi kwa ajili ya dhabihu za kila siku, kwa mfano, wangechagua kwa kura ni nani angepata nafasi ya kufanya dhabihu hizo za kila siku.

Na tunakumbuka katika hadithi ya kuzaliwa kwa Yesu kwamba Zakaria, baba yake Yohana Mbatizaji, alikuwa amechaguliwa kwa kura kuhudumu kama kuhani. Hapo ndipo alipotangazwa alipokuwa akihudumu kama kuhani kwamba angekuwa baba wa Yohana Mbatizaji. Kwa hivyo kushinda kura hiyo ilikuwa jambo kubwa kwa sababu, bila shaka, watu waliopata kuhudumu kama makuhani na kutoa dhabihu hizo walipaswa kuweka sehemu ya dhabihu.

Kwa kawaida, nyama kutoka kwa dhabihu iligawanywa miongoni mwa makuhani wote waliohudumu na ambao walikuwa sehemu ya kozi hiyo. Lakini, kwa nyakati mbalimbali, kulikuwa na mabishano ambapo makuhani tofauti waliwadanganya makuhani wengine sehemu zao zilizowekwa. Hili likawa suala kubwa lililoibuka wakati wa Uasi Mkuu mnamo 70 BK dhidi ya Warumi.

Tunaona kwamba baadhi ya makuhani walikuwa wakifa njaa na kunyimwa sehemu yao halali kama watumishi hekaluni. Kwa hivyo, kuhani mkuu. Sasa, hii, bila shaka, ilikuwa jukumu maalum kwa sababu alikuwa na majukumu ya kidini.

Inadaiwa alikuwa mmoja wa wana wa kwanza wa Haruni. Lakini kadri vizazi vilivyoendelea, uwezekano wa mabishano ulitokea kuhusu ni nani angekuwa kuhani mkuu. Lakini ana jukumu la kidini la kufanya ibada ya Siku ya Upatanisho.

Kuhani mkuu pekee ndiye angeweza kufanya hivyo. Yeye ndiye mpatanishi kati ya watu na Mungu. Unajua, anawakilisha watu mbele za Mungu.

Unaweza kusema kwamba mfalme alimwakilisha Mungu mbele ya watu. Kuhani aliwawakilisha watu mbele ya Mungu. Alikuwa na majukumu ya kiraia pia.

Na mara nyingi tumeona jinsi alivyohudumu kama gavana au mwakilishi wa Wayahudi kwa mabwana zao wa kigeni. Wakati mwingine, wafalme wengine wangepanya hivyo, na wafalme wa kigeni wangeteua magavana. Mara nyingi, inaonekana kuhani mkuu alihudumu katika nafasi hiyo.

Alikuwa na jukumu la kulipa kodi kwa mabwana wa kigeni, jambo ambalo usingeweza kufikiria lingemfanya awe maarufu sana kwa njia fulani. Lakini, unajua, watu waligundua, unajua, inaendana na kazi hiyo. Unaweza kufanya nini, sivyo? Pia aliwahi kuwa mkuu wa Sanhedrini, jambo ambalo nitalizungumzia baada ya dakika chache hapa.

Majukumu ya kuhani mkuu yalibadilika katika kipindi chote cha kati ya Agano. Alikuwa mtu muhimu wa kisiasa, kwa kweli, tangu wakati wa Haruni kwa sababu ya ukweli kwamba kuhani mkuu alikuwa mtu ambaye mara nyingi alihusika katika kuwapa wafalme mafuta. Sasa, manabii pia walifanya hivyo, bila shaka, lakini makuhani kwa kawaida walikuwa kama wafuasi wa wafalme pia.

Kwa hivyo, kuna masuala mengi ya kisiasa yanayohusika na kuwa kuhani mkuu. Kufikia wakati wa Milki ya Uajemi, tunaona kwamba jukumu la kuhani mkuu limebadilika kidogo. Badala ya kuwa kiongozi wa kidini tu, mtu anayefanya mambo ya kitambiko, makuhani walitarajiwa kuwa walimu wakati huo.

Sasa, ukisoma mapema katika Agano la Kale, huwaoni hawa makuhani wakuu au makuhani wengine wakifundisha sana. Lakini katika Kitabu cha Malaki, matatizo ambayo Wayahudi wanapitia yanawekwa miguuni pa makuhani. Na kimsingi kile Malaki anasema ni kwamba, nyinyi hamfundishi hapa.

Huwaongozi watu ipasavyo. Kutoka vinywani mwa makuhani, watu walipaswa kutafuta hekima, lakini hawakuipata. Na kwa hivyo, Kitabu cha Malaki kina huzuni nyingi ambayo watu walikuwa wakipitia wakati huo.

Inavyoonekana, ilikuwa aina fulani ya njaa iliyokuwa ikiendelea nchini. Na watu walikuwa wakijuliza, kwa nini Mungu anatusirikia sana? Na nabii Malaki anasema, ni kwa sababu ninyi watu hamfanyi kile Mungu anachosema. Mnamdanganya Mungu.

Hautoi dhabihu zinazofaa. Hautoi dhabihu zinazofaa. Na ni kosa la makuhani wote kwa sababu hawakufundishi mambo sahihi ya kufanya.

Kwa hivyo, jukumu la kufundisha kufikia kipindi cha baadaye cha wakati wa kati ya Agano jipya limechukuliwa sasa na waandishi. Na waandishi ni aina ya sura mpya ya maisha. Husomi kuhusu waandishi katika Agano la Kale.

Tunasoma mengi kuhusu waandishi katika Agano Jipya, bila shaka, kama maadui wa Yesu kwa sehemu kubwa. Lakini Kitabu cha Ben Sira kiko katika Apokrifa. Hiki kiliandikwa yapata mwaka 200 KK.

Ben Sira anazungumzia utukufu wa kuhani mkuu. Anazungumzia jinsi anavyomelezea akiwa amevaa mavazi yake ya kifalme na kufanya matambiko na kadhalika. Lakini hazungumzii kuhusu kuhani mkuu kama mwalimu.

Badala yake, hilo linaonekana kuwa jukumu la waandishi wakati wake. Kwa hivyo, hawa walikuwa watu waliojifunza waziwazi katika sheria, watu walioelewa mila za kidini, na watu ambao, unajua, waandishi ni watu wa ajabu. Kumekuwa na uvumi mwingi kuhusu walikotoka.

Na watu wengi wanaamini walitoka katika aina ya madarasa ya watu wenye ujuzi wa kusoma na kuandika waliohusika katika kunakili maandishi na kadhalika. Hatimaye, kutokana na kuwa watu walionakili maandishi, wakawa watu wanaosoma maandishi waliyokuwa wakinakili na kujifunza kuhusu sheria hizi na kadhalika. Kwa hivyo, kufikia mwaka wa 200 KK, inaonekana kwamba baadhi ya majukumu hayo ya kufundisha yameondolewa kutoka mabegani mwa makuhani na badala yake yamehamishiwa mabegani mwa maandishi.

Wahasmonia walipopata kuwa makuhani wakuu na viongozi wa kiraia vizuri, hii iliongeza heshima ya ofisi hiyo kidogo. Namaanisha, tayari walikuwa wakitenda kama aina ya viongozi wa jamii ya Wayahudi, lakini si kwa aina ya kutenda kwa uhuru, si kwa aina ya mamlaka ambayo Wahasmonia wangeweza kufanya kazi nayo. Bila shaka, Wahasmonia walikuwa wameikomboa taifa kutoka kwa nguvu za Wagiriki.

Na sasa, watu hawa wanahudumu kama makuhani wao wakuu, kimsingi mashujaa wa vita, sivyo? Una mashujaa wa vita wanaohudumu kama makuhani wako wakuu. Hilo, kwa ujumla, huongeza hadhi ya ofisi. Hata hivyo, baadaye kidogo, hayo yote yatabadilika.

Mtu mmoja anayeitwa Herode anapokuwa mfalme wa Wayahudi, Herode, akiwa mtu mwenye wivu mkali, anaumia ukuhani mkuu wa mamlaka yoyote na mamlaka yoyote ya kiraia. Kwa hivyo, kutoka mwanzo hadi mwisho, mbele na mbele, ofisi ya ukuhani mkuu ni kama kitoweo cha kisiasa huko Yudea tangu nyakati za Haruni hadi mwisho. Kwa hivyo, chini ya magavana wa Kirumi baada ya siku za Herode, Warumi mara nyingi walikuwa tayari kuchukua hatua ya kuchukua hatua ya utawala wa Yudea na Yerusalemu, haswa.

Na hivyo, makuhani wakuu walijikuta wakiongoza watu tena na kimsingi wakihakikisha tu kwamba walidumisha amani na kuhakikisha kwamba kodi zililipwa. Sasa, hebu tuzungumzie kidogo kuhusu sinagogi. Kwa mara nyingine tena, ukisoma Agano la Kale, hutaona chochote kuhusu sinagogi kwa sababu masinagogi hayakuwepo katika nyakati za Agano la Kale.

Kumekuwa na uvumi kuhusu wakati yalipotokea. Mojawapo ya nadharia maarufu ni kwamba yalitokea kwa mara ya kwanza wakati wa uhamisho wa Babeli. Watu walipokuwa wakiishi Babeli, walianza kukusanyika pamoja ili kujifunza mila zao na kutiana moyo katika imani ya baba zao.

Inaeleweka. Inaonekana ina mantiki. Lakini hakuna ushahidi kwamba ilitokea.

Hatujui jinsi walivyoweza kuhifadhi utambulisho wao huko. Lakini inaonekana, haikuwa katika makusanyiko kama masinagogi. Na ushahidi, ushahidi wa kwanza tunao, masinagogi yanatoka baadaye sana baada ya uhamisho wa Babeli.

Kwa hivyo, sinagogi ni mahali ambapo Wayahudi hukusanyika kwa ajili ya kujifunza Biblia na kusali. Hawatoi dhabihu katika sinagogi. Hawafanyi mila nyingi muhimu zaidi.

Mambo hayo hufanyika hekaluni. Kwa hivyo, sinagogi lina majukumu kadhaa ya kujenga jamii. Kama nilivyokwisha sema, siamini kwamba wazo la haya kutokea wakati wa uhamisho wa Babeli lina faida kubwa.

Tunachoweza kuona ni kwamba ushahidi wa awali wa kuwepo kwa masinagogi unaonekana kuonyesha kwamba kulikuwa na ushawishi mkubwa wa Kigiriki katika uundaji wake. Ushahidi wa awali wa akiolojia tulionao kuhusu kuwepo kwa masinagogi unatoka takriban mwaka 200 KK. Na ni bamba hili hapa ambalo inaonekana ni bamba ambalo linarekodi kuwekwa wakfu kwa jengo hilo kama kile walichokiita wakati huo nyumba ya sala huko Misri.

Lakini neno sinagogi ni Kigiriki. Linamaanisha linaweza kuongozwa pamoja au wakati mwingine watu huliita ningesema tu kukaa pamoja au kitu kama hicho. Lakini wazo, kuongozwa pamoja vizuri lingekuwa njia bora ya kutafsiri hili.

Lakini wazo ni kwamba watu hawa wote wanakusanyika pamoja na kukusanyika. Na wanakusanyika kwa njia inayoonekana kama ya Kigiriki. Ukielewa moja kwa moja, wana shirika la kidemokrasia.

Wanawachagua viongozi wao, unajua, viongozi ni wanaume. Bila shaka, siku zote ni wanaume, sivyo? Na unaweza kuchagua mtu yeyote atakayekuwa kama mkuu wa sinagogi na maafisa wengine ambao watahudumu majukumu mbalimbali katika sinagogi. Huna mhudumu au rabi anayehudumu katika kipindi hiki.

Unajua, siku hizi, inaonekana kama masinagogi yanafanana sana na makanisa isipokuwa ya Kiyahudi, unajua kwa sababu una rabi anayepata mshahara mzuri, na hivyo ndivyo anavyojikimu. Na kila mtu hukusanyika pamoja siku ya Sabato, na hujifunza, huabudu, na kufanya mambo ya aina hiyo yote. Lakini katika siku hizi, hakukuwa na mchungaji.

Hakukuwa na rabi aliyehudumu. Marabi wakati huu walikuwa walimu wasafiri tu. Na cheo hicho cha rabi kimethibitishwa kwa mara ya kwanza katika Agano Jipya.

Kwa hivyo, mwanaume yeyote mzima anaruhusiwa kusoma au kuzungumza katika sinagogi. Kwa hivyo, hakuna masharti hapa kwamba umesoma shule ya kirabi. Hakuna masharti kwamba uwe na utajiri fulani au kiwango fulani cha hadhi ya kijamii.

Myahudi yeyote mzima anaweza kuzungumza katika sinagogi. Una roho kubwa ya mjadala kama huo unaofanyika hapa. Kama vile katika Kigiriki, miongoni mwa wanafalsafa wa Kigiriki, wangesoma maandishi kisha wangekaa chini na kuzungumzia maandishi.

Wangegombana kuhusu maandishi. Wangebishana kuhusu maandishi. Na sawa tena na mtindo wa Kigiriki wa mambo ambayo ungeyaona yakitokea, tuseme, katika vyuo vikuu huko Athens au kitu kama hicho.

Kwa upande wa usanifu majengo, huu ni aina ya ujenzi mpya wa sinagogi lenye muundo wa kipekee. Mengi hayakuwa ya muundo wa kipekee sana. Lakini mara nyingi, kungekuwa na sehemu ambapo hati zilihifadhiwa ikiwa zingekuwa na hati.

Mara nyingi balkoni zilitumika kwa ajili ya watazamaji. Watazamaji hao wanaweza kuwa wanawake au wanaweza kuwa Mataifa, wale wanaomcha Mungu kama wanavyojulikana baadaye kidogo. Lakini katika ghorofa kuu, bila shaka, hapo ndipo wanaume wenu Wayahudi walipokuwa.

Baadhi ya masinagogi, hata mapema sana katika kipindi hiki chote, yangewakubali wanawake katika idadi yao, hasa katika baadhi ya jamii zenye usawa zaidi. Lakini kwa sehemu kubwa, unazungumzia wanaume hapa. Masinagogi yalikuwa kitovu cha kijamii.

Walihifadhi utambulisho wa Kiyahudi, hasa nje ya Yudea. Kwa hivyo, huna vitu hivi vyote vya kale ambavyo nimezungumzia hapo awali, vimekuzunguka, vikikuambia wewe ni Myahudi. Huna hekalu lililoko katikati ya jiji lako.

Huna mambo haya yote yanayokukumbusha utambulisho wako wa Kiyahudi. Lakini una mahali hapa ambapo watu wako wote wanaweza kukusanyika pamoja na kukusanyika karibu na sheria za Musa na kuthibitisha tena kujitolea kwao kwa wao ni nani na utambulisho wao kama Wayahudi. Bila shaka, mahali pa kujifunza kidini.

Mafunzo katika sheria. Na masinagogi yalikuwa wazi mahali ambapo maandiko yalisomwa. Kulikuwa na mpangilio maalum wa jinsi ibada ya sinagogi ingefanywa.

Na mpangilio ulitofautiana kutoka sehemu moja hadi nyingine. Lakini moja ya sifa ilikuwa kwamba ikiwa kungekuwa na kuhani katika idadi hiyo, basi ibada ya sinagogi ingeisha kwa kutoa baraka. Ikiwa hakungekuwa na kuhani, basi hawangeweza kutoa baraka.

Jambo dogo la kuvutia hapa. Lakini kimsingi, ni kuhusu kujifunza hapa. Unajua, mara kwa mara waliimba nyimbo.

Hakuna korasi nyingi za sifa au kitu kama hicho. Lakini kwa sehemu kubwa, yote ni kuhusu mjadala, usomaji, na umakini kwa maandiko. Pia kuna vituo vya kukusanya na kusambaza misaada.

Kila moja ya sinagogi lilikuwa na masanduku yake milangoni ambapo watu wangeingia na kutoa amana zao kwa hisani. Kisha, zingegawanywa kutoka sinagogi kwa wale walio na uhitaji. Jambo la mwisho ninalotaka kuzungumzia hapa ni Sanhedrini.

Sanhedrini ni taasisi nyingine katika Uyahudi. Baadhi ya watu wameionea vidole na kusema, ah, huu ni uvumbuzi mwingine wa Kigiriki. Naam, jina hilo ni Kigiriki, tena, Sanhedrini. Na wakati huu tunazungumzia kuhusu kukaa pamoja kwa su- edrion .

Kwa hivyo, wasomi wengi, kama ninavyosema, wamedhani kwamba hii ina maana kwamba hii ni kitu kilichotokea wakati wa kipindi cha Ugiriki. Inawezekana zaidi, inaonekana kwangu, hii ni mwendelezo wa desturi ya kale ya kuwa na baraza la wazee katika kila mji. Sanhedrini ilikuwa chombo tawala cha eneo hilo.

Wangeweza kuwa na watu wazima 23 katika miji midogo. Kila mji wa ukubwa fulani, kulingana na sheria za marabi, ungekuwa na Sanhedrini. Na kisha Sanhedrini huko Yerusalemu ilijulikana kama Sanhedrini Kuu.

Na hiyo ndiyo iliyotunga sheria kubwa na maamuzi makubwa. Migogoro ya kidini au ya kiraia ingeweza kuamuliwa na Sanhedrini. Kama nilivyosema hapo awali, kuhani kwa kawaida anghudumu kama msimamizi wa Sanhedrini katika miji pia.

Lakini Sanhedrini mara nyingi zilihusisha watu mbalimbali, kwa kawaida wazee wa watu. Haijulikani wazi ni sifa gani zilizohitajika ili uwe mwanachama wa Sanhedrini. Tunajua kutokana na maandishi ya marabi ya baadaye kwamba walisema kwamba ilibidi uwe umeoa na una umri wa zaidi ya miaka 40, nk.

Lakini hatujui kabisa ni mbali gani jambo hilo lote linarudi nyuma. Inaonekana kwamba katika kipindi cha kati ya Agano Jipya, na hata labda hadi wakati wa Yesu, Sanhedrini ilikuwa imepangwa kwa utaratibu usio na mpangilio zaidi kuliko huo. Ilikuwa zaidi ya aina ya chama cha hiari cha wazee na wanaume wazima wa mji ambao wangekusanyika pamoja na kufanya maamuzi kuhusu matukio muhimu katika maisha ya jamii.

Kwa hivyo Sanhedrini labda iliathiriwa pia na roho hiyo ya demokrasia na mjadala wa Kigiriki, ingawa si kwa kiwango sawa na tunachokiona katika masinagogi. Kwa muda mrefu, inaonekana masinagogi yalikuwa, bila shaka, hasa jambo la diaspora. Yalikuwepo katika jamii zilizo nje ya Yudea na kisha yakaenea kuelekea Yudea baadaye.

Na kwa hivyo walijihusisha sana na roho hiyo ya Ugiriki, ambayo ilikuwepo sana katika jamii hizo za watu walioishi nje ya nchi. Kwa upande mwingine, Sanhedrini inaonekana kuwa ya nyumbani. Na tunaweza kuona kwamba shirika hili litachukua jukumu muhimu sana katika matukio yajayo.

Tena, kama ukuhani mkuu, tunaona nguvu ya Sanhedrini ikiinuka na kushuka kulingana na nani anayeongoza, ni nani anayepigania na kuvuta kamba, kwa mfano. Lakini katika kipindi kingi cha Hekalu la Pili, katika kipindi kingi cha kati ya Agano, Sanhedrini inaonekana kuwa taasisi ya pili kwa taasisi ya ukuhani mkuu, lakini hata hivyo ilikuwa muhimu, hata hivyo muhimu, bila shaka, kwa utamaduni wa Kiyahudi.

Huyu ni Dkt. Anthony Tomasino na mafundisho yake kuhusu Uyahudi kabla ya Yesu. Hii ni kipindi cha 9, Hekalu, Sinagogi, na Sanhedrini.